

Miljøprogram med miljøoppfølgingsplan

T584 Skavanger

Dokumentinformasjon

Oppdragsgiver: Kongsberg kommune
Tittel på rapport: Miljøprogram med miljøoppfølgingsplan
Oppdragsnavn: T584 Skavanger
Oppdragsnummer: 649437-01
Utarbeidet av: Aurora Stokke
Oppdragsleder: Jan Inge Rygh
Tilgjengelighet: Åpen

01	8. mai. 2025	Nytt dokument	AHS	AFB
Ver	Dato	Beskrivelse	Utarb. av	KS

Innholdsfortegnelse

1. Forankring	4
1.1. Miljøprogrammets forankring	4
1.2. Relevante miljøtema	5
1.3. Prosesser for endring av miljømål og tiltak	6
2. Prosjektbeskrivelse	7
3. Miljøprogram	8
3.1. Miljøledelse	8
3.2. Naturmangfold	9
3.3. Forurensning til jord og vann	11
3.4. Lysforurensning og stråling	12
3.5. Støy og vibrasjoner	12
3.6. Forurensning til luft	13
3.7. Klimagass- og energiforbruk	13
3.8. Materialvalg, masse- og avfallshåndtering	14
4. Miljøoppfølgingsplan	16

1. Forankring

Dette dokumentet er basert på NS 3466:2009 «Miljøprogram og miljøoppfølgingsplan for ytre miljø for bygg-, anleggs- og eiendomsnæringen», og beskriver hvordan miljøhensyn skal ivaretas under prosjektering, kontrahering og/ eller bygging for å minimere miljøpåvirkning og ulemper for berørte parter.

Dokumentet er delt i tre deler: prosjektbeskrivelse, miljøprogram og miljøoppfølgingsplan.

- **Miljøprogram:** Strategisk dokument som setter miljømål for prosjektet.
- **Miljøoppfølgingsplan:** Konkretiserer tiltak for å nå miljømålene i de ulike prosjektfasene.

Miljøprogrammet utarbeides basert på lovkrav, myndighetskrav, konsekvensutredning (KU) og prosjekteiers mål. Miljøoppfølgingsplanen finner praktiske tiltak for å oppnå disse målene.

1.1. Miljøprogrammets forankring

Dette miljøprogrammet er forankret i norske lovkrav, samt følgende spesifikke dokumenter:

- Konkurransegrunnlag - Konsulentbistand i forbindelse med rehabilitering av vann og avløp på Skavanger, Kongsberg
- Kongsberg Kommune. VA-NORM.NO
- Kongsberg kommune. Kommuneplanens arealdel 2022 - 2030.

1.2. Relevante miljøtema

Basert på lovkrav, myndighetskrav, og overnevnte spesifikke dokumenter er det gjort en vurdering på hvilke miljøtemaer som er relevant i dette prosjektet (Tabell 1).

Tabell 1 Oversikt over relevante/ikke relevante miljøtemaer i prosjektet.

Miljøtema	Relevant/ Ikke relevant	Kommentar
Miljøledelse	Relevant	Relevant for oppfølging av miljømål i prosjektet
Naturmangfold	Relevant	Håndtering av fremmede arter er viktig ved graving i masser.
Naturressurs	Ikke relevant	Det er ikke dyrket mark, vannressurser eller bergarter og mineraler i tiltaksområdet.
Forurensning til jord og vann	Relevant	Generelt relevant i anleggsprosjekt.
Lysforurensning og stråling	Relevant	Nære naboer kan påvirkes av lys.
Støy og vibrasjoner	Relevant	Nære naboer kan påvirkes av støy og vibrasjon.
Forurensning til luft	Relevant	Nære naboer kan påvirkes av støv.
Klimagass- og energibruk	Relevant	Generelt relevant i anleggsprosjekt. Lavt klima og energiutslipp er del av Kongsberg kommunes klimamål.
Materialvalg og avfallshåndtering	Relevant	Miljømerking + datablad materiell er del av konkurransebeskrivelse, som også omfatter massetransport, massehåndtering og gjenbruk
Landskapsbilde	Ikke relevant	Veien og tilstøtende arealer reetableres til samme standard som før arbeidene startet. Landskapsbilde blir ikke endret.
Friluftsliv, by- og bygdeliv	Ikke relevant	Vil ikke begrense tilgang til relevante områder.
Inneklima og innemiljø	Ikke relevant	Ingen bygg i prosjektet.
Kulturminner og verdensarv	Ikke relevant	Ingen kulturminner registrert i tiltaksområdet.

1.3. Prosesser for endring av miljømål og tiltak

Gjennom prosjektets livsløp og ulike faser kan det være aktuelt å endre miljømål eller tiltak. Det kan være flere grunner til at endringer oppstår, de kan være som følge av nye myndighetskrav, ny kunnskap eller endringer i strategi og formål med anlegget. Det kan også hende at konkrete miljømål eller tiltak ikke kan nås eller at de medfører urimelige kostnader ved utførelse eller oppfølging. Det er spesielt viktig for prosjektstyringen å vite hvilke miljømål utgår og begrunnelsen. Samme prosess brukes når nye miljømål implementeres i prosjektet.

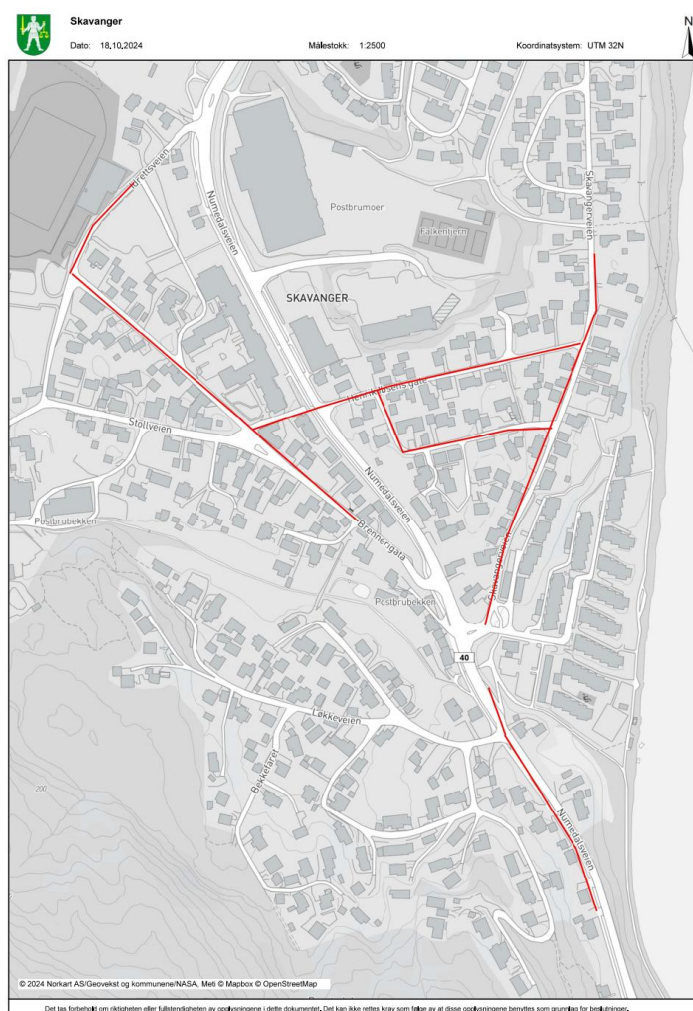
Endringslogg:

Dato	Initiativtaker	Miljømål	Beskrivelse av endring	Begrunnelse

2. Prosjektbeskrivelse

På Skavanger i Kongsberg skal 1700 m vann og avløpsledninger saneres og fornyes (Figur 1) i tillegg til tilhørende private stikkledninger. Eksisterende vannledninger skal skiftes ut og eksisterende fellesavløpsledninger skal saneres og separeres. Det skal også prosjekteres grøftesluk der det er hensiktsmessig. Stikkledninger skal legges ut av grøftetrase og inn på privat eiendom. Etter ferdige VA-arbeider skal veien og tilstøtende arealer reetableres, eiendommer som berøres av grøftetrase skal reetableres til samme standard som før arbeidene startet.

Denne miljøoppfølgingsplanen er utarbeidet for å følges i byggefasen.

Figur 1 Vann og avløpsledninger som skal saneres og fornyes vist i rødt.

3. Miljøprogram

Miljøprogrammet beskriver problemstillinger knyttet til miljøtemaene i prosjektet, og skal fastsette miljømål for prosjektet basert på forankringen i kap. 1.1 Miljøprogrammets forankring. Miljøprogrammet skal følges opp med konkrete tiltak i miljøoppfølgingsplanen.

3.1. Miljøledelse

Beskrivelse tema og problemstilling:

Tema innebærer å jobbe systematisk og helhetlig for å redusere miljøpåvirkningen gjennom hele prosjektets livssyklus. Dette inkluderer planlegging, gjennomføring og oppfølging av miljøtiltak for å sikre bærekraftige løsninger. Målet er å minimere ressursbruk, redusere utslipp, og velge materialer og metoder som er mindre skadelige for miljøet.

For å følge opp miljø i dette prosjektet skal miljøoppfølgingsplanen (MOP) i slutten av dette dokumentet følges gjennom kontraheringsfasen og byggefasen. Status-/kommentarfeltet i tabellen fylles ut ved oppdateringer, og ved endelig avslutning av miljøoppfølgingsplanen skal det kommenteres om tiltak er gjennomført. Når alle tiltak til et miljømål er gjennomført, regnes miljømålet som oppnådd, dersom ikke uforutsette hendelser inntreffer.

Det burde settes opp møter mellom miljøansvarlig hos byggherre og entreprenør med hensiktsmessige intervaller. Eventuelt kan miljøoppfølgingsplanen bli følgt opp i byggemøter.

Det er viktig at alle i prosjektet er klar over miljømål, og det bør derfor gjennomføres et oppstartsmøte hvor MOP gjennomgås med alle som skal jobbe på anleggsplassen.

Relevante lovverk:

- Forurensningsloven
- Naturmangfoldloven
- Plan- og bygningsloven
- ISO 14001 - Miljøledelsessystemer
- NS 3466:2009 - Miljøprogram og miljøoppfølgingsplan
- Forskrift om miljøinformasjon

Miljøledelse omfatter også krav om å sikre etterlevelsen av relevant lovverk knyttet til de øvrige miljøtemaene.

Miljømål:

Nr.	Miljømål	Forankring
3.1.1	Miljøkrav i planen følges, og dokumenteres under og etter avsluttet byggefase.	NS 3466:2009
3.1.2	Misforståelser som gjelder ytre miljø unngås under byggefase.	NS 3466:2009
3.1.3	Naboer og andre berørte parter opplever god kommunikasjon i prosjektet.	

3.2. Naturmangfold

Beskrivelse tema og problemstilling:

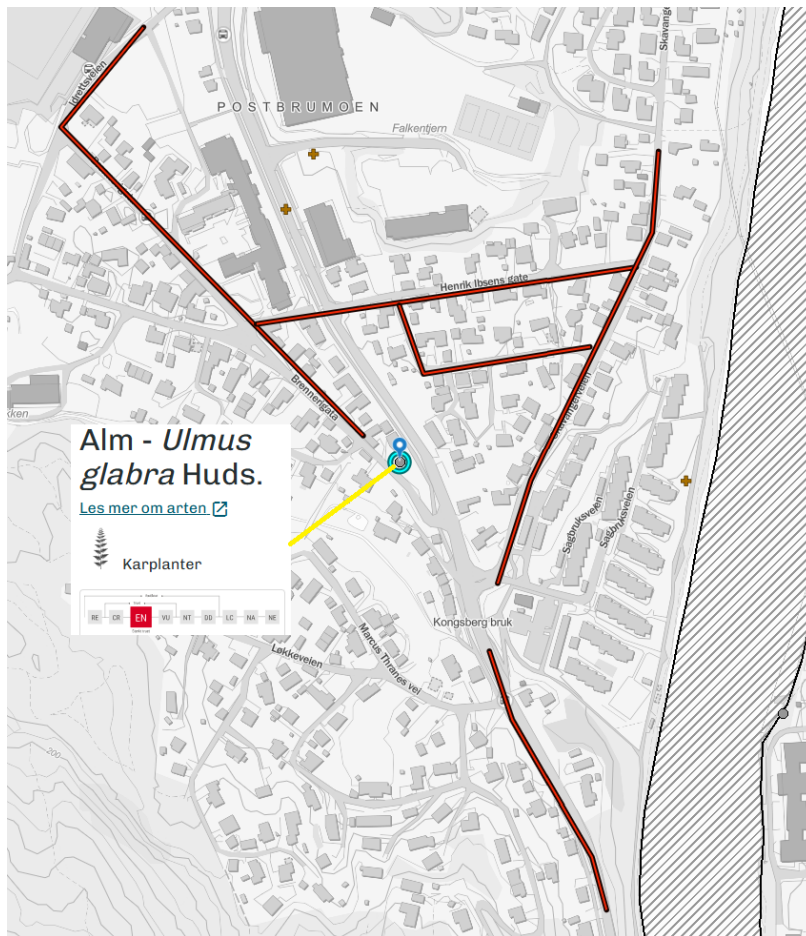
Tema omhandler bevaring av biologisk mangfold, beskyttelse av truede arter og habitat, samt bekjempelse av fremmede arter.

Miljøtemaet naturmiljø er gjennomgått ved å se på forekomst av rødlistede arter, sårbar natur, nærliggende naturmiljø og fremmede arter i området

Den sørlige delen av tiltaket ligger nært inntil Lågen. Lågen har registrert elvemusling (*Margaritifera margaritifera*) rett sør for tiltaket, og det er derfor viktig at det ikke slippes partikkelholdig vann ut i vannforekomsten. Det er en kantsone med gangvei mellom tiltaksområdet og elva, det regnes dermed som lite sannsynlig at elva blir påvirket av tiltaket.

Det er registrert en alm (*Ulmus glabra*) i tiltaksområdet (Figur 2). Alm er sterkt truet, og det er dermed viktig at denne ikke blir påvirket av anleggsarbeid. Treet er i en inngjerdet hage, og det regnes som lite sannsynlig at den blir påvirket av tiltaket.

Det er ikke registrert fremmede arter i tiltaksområdet, men det vil ofte være spredning av fremmede arter fra hager i urbane områder. Ved masseutskiftning er det viktig at frø fra fremmede arter ikke spres. Gjenbruk av toppmasser på samme sted kan forebygge dette. Sideareal i prosjektet skal tilsås etter anleggsslutt. For å unngå spredning av fremmede arter, og for å fremme lokal biomangfold, anbefales det tilsåing med regionale frøblandinger så raskt som mulig.

Figur 2 Registrert stek truet Alm (*Ulmus glabra*). Kilde: artsdatabanken.

Relevante lovverk:

- Naturmangfoldloven
- Vannressursloven
- Plan- og bygningsloven
- Forskrift om konsekvensutredninger
- Forskrift om fremmede organismer

Miljømål:

Nr.	Miljømål byggefase	Forankring
3.2.1	Kontraktsarbeidene skal ikke føre til spredning av fremmede, uønskede arter.	Forskrift om fremmede organismer

3.3. Forurensning til jord og vann

Beskrivelse tema og problemstilling:

Tema omhandler forebygging og kontroll av jord- og vannforurensning.

Tiltaksområdet i Skavanger har ingen registrert grunnforurensning i Grunnforurensningsdatabasen. Ved Kongsberg Bruk er det registrert et tidligere område som ble ryddet opp rundt år 2000. Det er ikke forventet forurensning innenfor tiltaksområdet, basert på registreringer i Grunnforurensningsdatabasen og fra flyfoto av tidligere bruk av området. Ved mistanke om forurensning under gravearbeider skal arbeidet stoppes og miljørådgiver kontaktes, for å vurdere behov for miljøtekniske grunnundersøkelser.

Område er registrert i Vann-Nett med direkte avrenning til Numedalslågen Pikerfoss – Nybrufoss (015-1359-R), med moderat økologisk potensial og god kjemisk potensial. Lågen har, som nevnt, elvemusling, som er spesielt utsatt for forurensning til vann. Det er også andre arter i Lågen, som forskjellige fisk. Det er dermed viktig at det ikke slippes noen form for forurenset anleggsvann eller annen forurensning til Lågen.

Relevante lovverk:

- Forurensningsloven
- Vannressursloven
- Forskrift om begrensning av forurensning
- Avfallsforskriften

Miljømål:

Nr.	Miljømål	Forankring
3.3.1	Utslipp fra kontraktsarbeidene (utslipp fra vaske- og oppstillingsområder for maskiner, uhellsutslipp av for eksempel kjemikalier og oljer) skal unngås.	Forurensningsloven

3.4. Lysforurensning og stråling

Beskrivelse tema og problemstilling:

Tema omhandler reduksjon av lysforurensning og kontroll av elektromagnetisk stråling.

Det er private boliger i umiddelbar nærhet til tiltaksområdene, som kan påvirkes negativt av lys i byggefasen. Lysforurensning kan også påvirke natur og dyreliv i området.

Relevante lovverk:

- Forurensningsloven
- Plan- og bygningsloven
- Forskrift om begrensning av forurensning

Miljømål:

Nr.	Miljømål	Forankring
3.4.1	Lys fra anleggsarbeidene skal ikke være til sjenanse for omkringliggende bebyggelse eller dyreliv.	Plan & bygningsloven § 29-6

3.5. Støy og vibrasjoner

Tema omhandler overvåking og reduksjon av støy og vibrasjoner, inkludert tiltak for å minimere påvirkning på lokalsamfunn.

Tiltaket skal gjennomføres i boligområder med naboer tett på. Det er derfor viktig å ta hensyn til støyforurensning. Støy og vibrasjoner kan også påvirke natur og dyreliv i området.

Se retningslinjer for behandling av støy i arealplanlegging (T - 1442/2021).

Relevante lovverk:

- Forurensningsloven
- Plan- og bygningsloven
- Forskrift om støy
- Arbeidsmiljøloven (for arbeidsrelatert støy)
- Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442)

Miljømål:

Nr.	Miljømål	Forankring
3.5.1	Rystelser skal ikke overstige rystelseskraav.	NS 8141
3.5.2	Den til enhver tid gjeldende retningslinje fra Klima- og miljødepartementet om behandling av støy i arealplanleggingen (T-1442) skal overholdes.	Kommuneplanens arealdel

3.6. Forurensning til luft

Beskrivelse tema og problemstilling:

Tema omhandler reduksjon av luftforurensning, samt implementering av luftkvalitetsstandarder. Temaet vurderes som relevant bare under anleggsdriften, fra økt transport i forbindelse med prosjektet, samt ved graving/sprenging/boring.

Relevante lovverk:

- Forurensningsloven
- Forskrift om begrensning av forurensning
- Plan- og bygningsloven

Miljømål:

Nr.	Miljømål	Forankring
3.6.1	Luftforurensning, inkludert støy, fra kontraktsarbeidene skal i minst mulig grad medføre sjananse og ulemper for omkringliggende bebyggelse.	Forurensningsforskriften, del 3

3.7. Klimagass- og energiforbruk

Beskrivelse tema og problemstilling:

Tema omhandler utslippene fra for eksempel produksjon og transport av byggematerialer, energibruk på byggeplassen, og avfallshåndtering, samt mengden energi som brukes gjennom hele prosjektets livssyklus, fra planlegging og bygging til drift og vedlikehold.

Energiforbruk og klimagassutslipp stammer fra både prosjektets anleggsfase og driftsfase. Prosjektet medfører klimagassutslipp ved bruk av maskiner og transport av avfall, masser og materialer.

Det er ikke gjort beregninger på klimagassutslipp med tanke på omfang og varighet på prosjektet. Det bør derimot legges vekt på minst mulig klimagassutslipp i prosjektet og mest mulig gjenbruk av materialer og løsmasser.

Relevante lovverk:

- Klimaloven
- Plan- og bygningsloven
- Byggteknisk forskrift (TEK17)
- Forskrift om energimerking av bygninger

Miljømål:

Nr.	Miljømål	Forankring
3.7.1	Lavest mulig klimagassutslipp i prosjektet.	Kommuneplanens arealdel
3.7.2	Minst mulig energiforbruk på anleggsplassen.	Kommuneplanens arealdel

3.8. Materialvalg, masse- og avfallshåndtering

Beskrivelse tema og problemstilling:

Tema omhandler bærekraftige materialvalg, effektiv massehåndtering og avfallshåndtering og resirkulering. Viktige problemstillinger kan være ombruk/ gjenbruk, innkjøp av miljøsertifisert materiale, resirkulering, innhold av miljø- og helseskadelig stoffer (eks. substitusjonsplikten), avfallsreduksjon, massehåndtering.

Materialvalg følger Kongsberg kommunes VA norm.

Massehåndtering og gjenbruk av masser er viktig. Jord og stein er en begrenset ressurs, samtidig som det er lite klimanytting å kjøre ut masser til deponi, for å videre få tilkjørt «nye» masser. Det vil også være en økonomisk gevinst ved å gjenbruke stedlige masser.

Rene gravemasser kan ofte sorteres, knuses og siktes til byggbare masser. I mange tilfeller kan stedlige gravemasser gjenbrukes til omfylling av rør i grøft, uten ytterligere bearbeiding. Det gjelder spesielt for kummer og rør i betong, som tåler større belastninger av grovkornede masser enn andre rørmaterialer.

Massene må være «brukbare masser». Det vil si masser som holder krav fra NS3420 og rørprodusenter.

Alt avfall skal kildesorteres og leveres til godkjent deponi.

Relevante lovverk:

- Avfallsforskriften
- Forurensningsloven
- Byggteknisk forskrift (TEK17)
- Plan- og bygningsloven

Miljømål:

Nr.	Miljømål	Forankring
3.8.1	Alle masser som holder krav fra NS 3420 og rørprodusenter, skal gjenbrukes.	
3.8.2	Det skal kun brukes produkter og materialer som er helse- og miljøvennlige.	
3.8.3	Kontraktsarbeidene skal gjennomføres med minimal mengde produsert avfall og stor gjenbruksandel.	

4. Miljøoppfølgingsplan

Miljøoppfølgingsplanen (MOP) skal følge opp miljømålene i miljøprogrammet med spesifikke tiltak, samt sikre at miljøkrav fastsatt i lover, forskrifter og sentrale retningslinjer ivaretas i prosjekteringsfasen og bygge- og anleggsperioden. Tiltakene i miljøoppfølgingsplanen skal inngå i relevante prosjektkontrakter.

For å vurdere måloppnåelse skal status-fanen fylles ut ved miljømøtene.

Forkortelser benyttet i MOP:

Ansvarlig		Utføres i fase	
BH	Byggherre	F	Forprosjektfase
P	Prosjekterende	P	Prosjekteringsfase
E	Entreprenør	K	Kontraheringsfase
UE	Underentreprenører	B	Byggefase
		O	Overleveringsfase
		D	Driftsfase

Oversikt over prosjektets organisasjon - Byggherre:

Byggherre			
Funksjon	Kontaktperson	Virksomhet	Kontakt (E-post/telefon)
Prosjektleder			
Miljøansvarlig			

Oversikt over prosjektets utførende - Entreprenør:

Entreprenør			
Funksjon	Kontaktperson	Virksomhet	Kontakt (E-post/telefon)
Prosjektleder			
Miljøansvarlig			

Miljøoppfølgingsplan - MOP

Tema	Mål (nr)	Miljømål	Tiltak	Dokumentasjon	Ansvarlig	Status/kommentar
Miljøledelse	3.1.1	Miljøkrav i planen følges, og dokumenteres under og etter avsluttet byggefase.	Månedlig rapportering på status i MOP.	MOP-status	E	
			Byggherre har en egen miljøkoordinator, som sikrer at miljøkrav blir ivarettatt av entreprenør gjennom oppfølging.	Kontaktinfo til miljøkoordinator hos byggherre	BH	
	3.1.2	Misforståelser som gjelder ytre miljø unngås under byggefase.	Det gjennomføres et oppstartsmøte hvor MOP gjennomgås med alle som skal jobbe på anleggsplassen.	Referat oppstartsmøte	E	
	3.1.3	Naboer og andre berørte parter opplever god kommunikasjon i prosjektet.	Naboer og andre berørte parter skal informeres om anleggsarbeidets varighet og konsekvenser for omgivelsene.	Byggemøter	BH	
			Det skal utarbeides et eget opplegg for loggføring og behandling av klager vedrørende anleggsgjennomføringen. Entreprenør er ansvarlig, og byggherre skal være informert.	System for loggføring og behandling klager	E	
Naturmangfold	3.2.1	Kontraktsarbeidene skal ikke føre til spredning av fremmede, uønskede arter.	Ved funn av fremmede arter skal disse håndteres på forsvarlig måte.	Status vernerunder / miljøruner	E	
			Toppmasser og frøbank bør så langt det er mulig legges tilbake i samme område som de ble hentet fra.	Massehåndteringsplan	E	
			Etter anleggsslutt skal det tilsås med regionale frøblandinger.	Dokumentasjon på brukt frøblanding.	E	
Forurensning til jord og vann	3.3.1	Utslipp fra kontraktsarbeidene (utslipp fra vaske- og	Entreprenør skal etablere en beredskapsplan i tilfelle lekkasjer og søl.	Beredskapsplan	E	

		oppstillingsområder for maskiner, uhellsutslipp av for eksempel kjemikalier og oljer) skal unngås.	Fylling og oppbevaring av drivstoff skal skje uten fare for søl til jord/grunn/vann, ved at tanking foregår på tett dekke og/eller at påfyllingsmetode dokumenteres å ikke medføre søl/lekkasje.	Riggplan/ annen dokumentasjon	E	
			På alle maskiner og fyll- og tappesteder skal det være tilstrekkelig lager med oljeabsorberende middel dersom uhell oppstår. Oljeholdige masser leveres til godkjent mottak.	Vernerunde / miljørunde Kvittering deponi	E	
			Ved akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal anleggsleder straks varsle brannvesenet. I andre tilfeller skal det tas kontakt med byggherre og miljørådgiver	Varslingsplan Epost/telefon BH	E	
			Hvis det påvises masser under gravearbeider med mistenkelig lukt/farge, skal terrenginngrep stanses. Byggherre og miljørådgiver kontaktes	Epost/telefon BH	E	
			Olje, drivstoff og kjemikalier skal oppbevares i tilpassede hyller/skap. Mengden må vurderes ut ifra forbruket, og det skal unngås å gjøre arbeid der olje, drivstoff og kjemikalier oppbevares.	Vernerunde/ miljørunde	E	
Lysforurensning og stråling	3.4.1	Lys fra anleggsarbeidene skal ikke være til sjenanse for omkringliggende bebyggelse eller dyreliv.	Bruk av smarte lyssystemer som dimmes ned og slås av når de ikke er i bruk.	Vernerunde / miljørunde	E	
			Lys skal monteres og rettes slik at de ikke er til sjenanse for personer eller bygninger utenfor byggeplassen	Vernerunde / miljørunde	E	
Støy og vibrasjoner	3.5.1	Rystelser skal ikke overstige rystelseskrav.	Entreprenør etablerer minimum 4 rystelsesmålere ved	Ved overstigelse av krav kontaktes BH	E	

			sprenging/boring/pigging. Rystelsesmålere skal monteres på hver side av VA-trasé og skal flyttes suksessivt med sprengningsarbeidene.			
			Anleggsarbeidene skal ikke gi vibrasjoner over grenseverdiene gitt i NS 8141.	Ved overstigelse av krav kontaktes BH	E	
	3.5.2	Den til enhver tid gjeldende retningslinje fra Klima- og miljødepartementet om behandling av støy i arealplanleggingen (T-1442) skal overholdes.	Arbeidstidsbegrensninger: Det kan arbeides på anlegget fra 07:00 til 20:00 på hverdager. Det skal ikke arbeides i helger/helligdager. Ønsker entreprenør å jobbe utover angitte tidspunkt må dette godkjennes av BH.	Byggemøter	E	
Forurensning til luft	3.6.1	Luftforurensing, inkludert støv, fra kontraktsarbeidene skal i minst mulig grad medføre sjenanse og ulemper for omkringliggende bebyggelse.	Støvdempende tiltak som for eksempel vasking av vegger, asfaltering av riggområder og anleggsveger, vanning iverksettes ved behov.	Byggemøter	E	
Klimagass- og energiforbruk	3.7.1	Lavest mulig klimagassutslipp i prosjektet	Forbud mot unødvendig tomgangskjøring, rapportere på drivstofforbruk. Det oppfordres til bruk av biodiesel eller annen fornybar kjøretøypark.	Rapportere på drivstofforbruk	E	
			Hvis det benyttes biodiesel, skal denne tilfredsstille EN15940 (HVO/BTL) og følgenasjonale kriterier for bærekraftig biodiesel. Det er ikke tillatt med palmeolje eller biprodukt fra palmeoljeproduksjon (som CPO og PFAD)	Produktdatablad	E	
			Alle maskiner skal være CE-godkjent og registrert i Maskinregisteret.		E	

	3.7.2	Minst mulig energiforbruk på anleggsplassen	Belysning på byggeplassen skal være energieffektiv og styrt for å unngå unødvendig belysning når det ikke foregår arbeid.		E	
Materialvalg, masse- og avfallshåndtering	3.8.1	Alle masser som holder krav fra NS 3420 og rørprodusenter skal gjenbrukes.	Det skal utarbeides en enkel massehåndteringsplan som viser masser inn og ut av prosjektet, samt intern ombruk av masser. Denne skal holdes oppdatert med faktiske mengder og rapporteres til byggherre.	Massehåndteringsplan	E	
			Rene masser skal ombrukes internt eller gjenbrukes utenfor prosjektet til nye produkter eller til godkjent utfylling, så fremst massene har tilstrekkelige tekniske, miljø- og sikkerhetsmessige egenskaper.	Massehåndteringsplan	E	
			Dersom gjenbruk av rene masser ikke er mulig, skal massene leveres til godkjent massemtak og dokumenteres med veiesedler	Massehåndteringsplan Veiesedler	E	
	3.8.2	Det skal kun brukes produkter og materialer som er helse- og miljøvennlige.	Entreprenør skal dokumentere at det ikke brukes stoffer med mer enn 0,1 vektprosent på prioritets- og kandidatlisten.	Rapport fra stoffkartotek	E	
			Det skal benyttes anerkjente verktøy for vurdering og dokumentering av produkters påvirkning på helse og miljø (f.eks. EcoProduct, ChemXchange).		E	
			Produkter i konflikt med det nasjonale risikofilteret kan kun tas i bruk etter at det er substitusjonsvurdert og godkjent av byggherre.	Rapport fra stoffkartotek	E	

			Det skal tilstrebes å benytte materialer som er basert på resirkulerte eller gjenbrukte materiale, samt materialer som kan resirkuleres eller gjenbrukes.		E	
	3.8.3	Kontraktsarbeidene skal gjennomføres med minimal mengde produsert avfall og stor gjenbruksandel.	Inngå avtale med avfallsaktør som leverer kildesorteringsenheter og avfallsstatistikk.	Oversikt over levert avfall	E	
			Utarbeide avfallsplan med sluttrapport som sikrer minimum 80 % kildesortering.	Avfallsplan	E	
			Sikker og forskriftsmessig lagring av avfall. Alt avfall skal leveres til godkjent mottak.		E	
			Farlig avfall skal deklarerer elektronisk via www.avfallsdeklarerer.no av entreprenør. Kvitteringer og deklarasjonsskjemaer for farlig avfall arkiveres.	Kvitteringer og deklarasjonsskjemaer for farlig avfall	E	

Kilder

- Artsdatabanken <https://artskart.artsdatabanken.no/>
- Grunnforurensningsdatabasen <https://grunnforurensning.miljodirektoratet.no/>.
- Norge i Bilder <https://norgeibilder.no/>
- Vann-nett. <https://vann-nett.no/waterbodies/015-1361-R/factsheet/summary>.
- Kongsberg kommunes mål for klimaarbeidet.
- Kulturminnesøk <https://www.kulturminnesok.no/kart/>
- Miljødirektoratet. Bedre håndtering av jord- og steinmasser.
- Naturbase <https://geocortex02.miljodirektoratet.no/>
- NIBIO Kilden <https://kilden.nibio.no/>
- NS 3466 Miljøprogram og miljøoppfølgingsplan for ytre miljø for bygg-, anleggs- og eiendomsnæringen
- NS 8141 Vibrasjoner fra bygg- og anleggsarbeid
- M-2061 Veileder om behandling av støy i arealplanlegging

